

Цей алгоритм є гнучким інструментом, який дозволяє підприємствам адаптуватися до мінливих умов та забезпечувати стійкість в кризових ситуаціях.

Застосування аналітичного підходу та ефективного алгоритму інноваційно-інвестиційного розвитку дозволить аграрним підприємствам не тільки вижити, а й досягти успіху в складних умовах.

Література

1. Рижикова, Н., Бірченко, Н., & Богомолов, О. (2024). Роль обліково-аналітичних систем у забезпеченні інвестиційної безпеки в аграрному секторі України. *Економіка та суспільство*, (68). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-121>

Пазинич В.О.

здобувач PhD,

ДННУ «Академія фінансового управління»

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ У ПЕРІОД ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Економічна безпека підприємств є надзвичайно важливою складовою їх життєздатності і стабільності, особливо в умовах непередбачуваних і кризових ситуацій. В умовах військового стану, який був оголошений в Україні у зв'язку з повномасштабним вторгненням, підприємства зазнають значних ризиків і загроз, що можуть призвести до їх деградації або навіть повної зупинки діяльності. Руйнування інфраструктури, зміни в логістичних ланцюгах, зниження попиту на продукцію — це лише деякі з аспектів, що становлять загрози для бізнесу. Враховуючи ці обставини, особливо важливим є комплексне управління економічною безпекою підприємств для забезпечення їх функціонування в умовах війни.

Економічна безпека підприємства визначається як здатність підприємства зберігати та ефективно використовувати свої ресурси, забезпечуючи свою фінансову стабільність і конкурентоспроможність, а також захищаючи свої економічні інтереси від зовнішніх і внутрішніх загроз. У мирні часи економічна безпека включає заходи для мінімізації фінансових і бізнес-ризиків. Однак у період військового стану ці заходи повинні бути доповнені специфічними стратегіями, спрямованими на адаптацію до нових викликів і забезпечення виживання бізнесу.

Зокрема, складовими економічної безпеки підприємства є:

- **фінансова безпека** — забезпечення стабільності фінансових потоків підприємства, здатність ефективно управляти капіталом і мінімізувати фінансові ризики;
- **організаційна безпека** — управління бізнес-процесами, забезпечення безперервності виробничих ліній та ефективного використання ресурсів;
- **інформаційна безпека** — захист інформаційних систем підприємства від кіберзагроз, контроль за інформаційними потоками і конфіденційністю даних;
- **кадрова безпека** — забезпечення стабільності трудових ресурсів, розвиток персоналу і захист від зовнішніх і внутрішніх ризиків, пов'язаних з людським фактором.

Військовий стан створює нові виклики для підприємств, що вимагає від них швидкої адаптації та застосування ефективних стратегій для мінімізації ризиків. Одним із ключових документів, який регулює заходи забезпечення національної безпеки в умовах військового стану, є Указ Президента України № 347/2021. Цей указ акцентує увагу на необхідності державної підтримки підприємств та створенні умов для мінімізації негативного впливу військових дій на економіку.

Перш за все, це пов'язано з фізичними і економічними руйнуваннями. Одним з найочевидніших наслідків є різке зниження попиту на продукцію, особливо для тих підприємств, які працюють на експортних ринках або на внутрішніх ринках, що сильно залежать від стабільності економіки. Зниження попиту може призвести до скорочення виробничих потужностей або повного призупинення діяльності підприємства [1, с. 23].

Через обмеження доступу до фінансових ресурсів і зниження платоспроможності споживачів підприємства можуть зіткнутися з серйозними фінансовими проблемами. Високі ризики дефолту, неплатежів і коливань валютних курсів створюють невизначеність у фінансовому секторі. У цей період важливою є роль держави в стабілізації фінансової системи, а також співпраця з міжнародними організаціями [2, с. 45].

Військові дії часто призводять до руйнування критично важливих інфраструктурних об'єктів, що значно ускладнює діяльність підприємств. Це включає порушення транспортних і логістичних зв'язків, знищення складів, відсутність постачання сировини і матеріалів, що веде до зупинки виробництва [3, с. 56].

В умовах війни підприємства можуть втратити частину своїх працівників через мобілізацію або переміщення людей до більш безпечних регіонів. Підприємствам важливо вживати заходів для підтримки мотивації та забезпечення стабільності кадрового складу [4, с. 78].

Для ефективного управління економічною безпекою в умовах війни необхідно враховувати специфіку кожної з складових безпеки та адаптувати їх до нових реалій.

Фінансова безпека підприємства. В умовах військового стану фінансова безпека підприємства стає першочерговим завданням. Одним із важливих кроків є створення фінансових резервів, використання інструментів хеджування валютних ризиків і страхування від можливих фінансових втрат. Для збереження ліквідності підприємства повинні переглянути свої кредитні зобов'язання та обмежити непотрібні витрати [1, с. 60].

Організаційна безпека. Для забезпечення організаційної безпеки підприємства мають реалізовувати стратегії, які дозволяють продовжувати виробництво навіть у випадку серйозних пошкоджень інфраструктури. Це включає створення резервних виробничих ліній, використання альтернативних постачальників та диверсифікацію ринків збуту [2, с. 95].

Інформаційна безпека. В умовах війни особливо важливим є захист інформаційних систем підприємства від кіберзагроз. Це передбачає встановлення систем шифрування даних, підвищення рівня безпеки комунікацій, а також моніторинг і реагування на можливі кібернапади [3, с. 72].

Кадрова безпека. Підприємства повинні вживати заходів для збереження своїх працівників, включаючи психологічну підтримку, оптимізацію робочих процесів та організацію дистанційної роботи, де це можливо. Також важливим є розвиток стратегій для залучення нових кадрів у випадку втрати основної частини персоналу [4, с. 101].

Для забезпечення економічної безпеки в умовах військового стану підприємства можуть впроваджувати такі заходи: диверсифікацію ресурсів і постачальників, резервування фінансових ресурсів, психологічну підтримку та збереження кадрів. Для диверсифікації ресурсів і постачальників підприємства повинні забезпечити себе альтернативними джерелами постачання сировини і матеріалів, а також шукати нові ринки збуту для своєї продукції. Для резервування фінансових ресурсів необхідно створення резервних фондів і застосування страхування є важливими інструментами для захисту від можливих фінансових втрат. Забезпечення психологічної підтримки працівників та збереження їх мотивації в умовах стресу, безперечно, є важливими елементами кадрової безпеки.

У період військового стану економічна безпека підприємств стає ще важливішою для забезпечення їх життєздатності. Підприємства повинні розробити адаптовані стратегії для мінімізації ризиків, що виникають через військові дії, зруйновану інфраструктуру та нестабільну фінансову ситуацію. Тільки шляхом комплексного підходу до забезпечення економічної безпеки можна зберегти підприємства та допомогти відновленню економіки.

Література

1. Петрів, І.В. Економічна безпека підприємств в умовах війни: проблеми та перспективи : монографія. Київ: НТУ, 2022. 200 с.
2. Шевченко, О.М. (2023). Управління економічною безпекою в умовах кризових ситуацій : монографія. Львів: Наука, 2023. 250 с.
3. Коваленко, М.С. (2021). Аналіз та оцінка економічної безпеки підприємства : монографія. Харків: Бізнес-Інформ, 2021. 180 с.
4. Дорошенко, А.В. (2022). Фінансова стабільність підприємств під час війни : монографія. Одеса: Видавництво ОДУ, 2022. 150 с.
5. Президент України. (2021). Указ № 347/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3472021-39613>

Пилип'як О.В.

*ст. викладач кафедри
економіки та підприємництва*

Костецький М. В.

*здобувач вищої освіти,
Львівська філія ПВНЗ
«Європейський університет»*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ДОБРОВІЛЬНОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ

В умовах сучасних викликів у державі склалися негативні тенденції щодо стану здоров'я населення, пов'язані зі зростанням смертності, зниженням тривалості майбутнього життя, високим розповсюдженням побутового травматизму, низки інфекційних та соціально зумовлених захворювань. У країні також відбувається старіння населення, пов'язане із збільшенням частки старших вікових груп. У таких умовах зростають потреби населення в медичній допомозі та в конкретних медичних послугах. Одним з основних чинників подолання кризи в цій ситуації повинно стати медичне страхування.

Станом на 30.06.2024 р. в Україні мають ліцензію на проведення страхової діяльності 77 страхових компаній, з них 66 СК, які здійснюють ризикові види страхування та 11 СК зі страхування життя [3]. Слід відзначити, що з усіх страхових компаній, які отримали ліцензію на право займатися добровільним медичним страхуванням, тільки близько третини з них реально працюють на цьому ринку. Чільне місце серед них посідають страхові компанії «УНІКА», «UNIVERSALNA», «ІНГО», «ARX», «УСГ», «ВУСО», «РЗУ Україна».

З метою отримання повнішої інформації про тенденції розвитку вітчизняного ринку медичного страхування для дослідження ми обрали період з 2018 року до 2024 року, тобто до початку пандемії COVID-19, під час неї, а також період воєнного стану. Так, до 2019 року (початку пандемії COVID-19) відбувалося відновлення вітчизняного страхового ринку після періоду кризи. У 2020 році ринок страхування України функціонував в умовах пандемії COVID-19.

Слід відзначити, що епідемія коронавірусу суттєво вплинула на поведінку клієнтів страхових компаній. Це проявилось у зростанні на ринку попиту на медичне страхування та страхування життя та збільшенні частки страхових премій з цих видів страхування у 2020 році порівняно з 2019 р. [1].

Низка вітчизняних страхових компаній, серед яких «ІНГО», «ARX», «Провідна», «ТАС», «USI» та «Країна», створили окремі програми по захисту населення від коронавірусу, за кожною з яких передбачена виплата страхової суми застрахованій особі у випадку розладу здоров'я через зараження вірусом COVID-19 чи смерті внаслідок інфікування цим вірусом. Через пандемію важливого значення набув розвиток нових методик надання страхових послуг,